

Med forbehold om endringer

Statsminister Gro Harlem Brundtland

HILSNINGSTALE PÅ LO-KONGRESSEN 9. MAI 1993

Det er en stor ære og glede å få hilse LO's 28. ordinære kongress på vegne av de innenlandske gjestene.

Gjennom en knapp og hektisk uke skal dere rette blikket innover mot egen organisasjon og utover mot samfunnet her hjemme og utenfor landets grenser. Alle samfunnsengasjerte mennesker i dette land vil følge med oppmerksomhet det som skjer her i Folkets Hus. De vet at det som skjer her vil få betydning langt utover medlemmenes rekker.

Landsorganisasjonen har satt sitt sterke preg på utviklingen i hele det århundre vi snart vil legge bak oss. Samfunnets skrikende urettferdighet var utgangspunktet for fagorganiseringen. Kampen stod om en arbeidsdag til å leve med og en lønn til å leve av. Kravet var et arbeidsmiljø som ikke ødela liv og helse, trygghet for inntekt under sykdom og ledighet - dere gikk foran og brøytet vei. Det som var lenger borte ble heller aldri glemt. Solidaritet med undertrykte, fattige og forfulgte i alle deler av verden, har alltid vært et markant trekk ved norsk fagbevegelse.

Vi har en stolt historie.

"Slå ring om velferden" er motto for kongressen. Dette er vårt felles mål. Vi må ikke bare bevare, vi må bygge velferdssamfunnet videre ut. Nå som før vil arbeiderbevegelsens innsats handle om å gjøre friheten større og hverdagen bedre - både her hjemme og ute.

Vi er inne i en ny tid og opplever langt raskere forandringer enn før, et nytt verdensbilde tar form. Den teknologiske og vitenskapelige utvikling, nye produksjonsformer - og hardt arbeid - har gitt oss en velstand og muligheter ingen kunne drømme om for 100 år siden. Men la oss ikke glemme: Mer enn halvparten av verdens befolkning lever fortsatt i fattigdom. Det som for oss er selvfølgelige demokratiske rettigheter er for mange fortsatt et fjernt mål. Stadig flere og sterkere tråder vever landene tettere sammen, men fortsatt er det land og regioner hvor mennesker drepes og fornedres i meningsløse kriger og konflikter - også i vår egen verdensdel. Vi ser - her i Europa - at krefter vi trodde oss ferdige med, igjen vinner fotfeste, ikke bare i gatene, men også ved valgene. Tross den kalde krigens slutt, Europa er inne i sin kanskje vanskeligste periode siden krigen. Verdensøkonomien er i ulage. I vest ser vi økonomiske tilbakeslag, i øst sosial uro og problemer knyttet til den økonomiske og sosiale utviklingen.

Våre naboland opplever sterke økonomiske tilbakeslag og en kraftig økning i ledigheten. Det verste av alt er at det verken i Sverige eller Finland er synlige tegn til noen bedring. Tvert imot regner man med at ledigheten vil øke. Nedskjæringer i velferdsordninger kommer i kjølvannet. Arbeidsledigheten er en del av det internasjonale bildet. Alle land rammes av den svake økonomiske utviklingen.

En ny sentral dimensjon har samtidig trådt fram: Økologi og økonomi må være to sider av samme sak. Vi stilles overfor en ny moralsk utfordring: Vårt ansvar gjelder ikke bare behovene og rettighetene til dem som lever i dag, de må også omfatte de kommende generasjoner og miljøet - selve vårt livsgrunnlag. Bare en rettferdig fordeling av verdens goder kan stanse miljøtrusselen. Derfor er det nødvendig med økt styring både nasjonalt og globalt.

Disse perspektivene må vi ta med oss når vi staker kursen

videre ut.

I strid med politiske krefter som har hatt andre mål, har arbeiderbevegelsen her hjemme bygd opp et samfunn vi kan være stolte av. Et samfunn mange ser til når de skal forme sine egne. Men vi har fortsatt skjevheter og mangler:

Vi vil ikke ha et samfunn hvor ungdommens første møte med arbeidslivet blir at "deg har vi ikke bruk for". Dette er helt ødeleggende.

Hva er viktigere for tryggheten, for selvrespekten og for hverdagen for den enkelte - enn å ha en jobb å gå til?

Den største forskjellen i vårt samfunn i dag går mellom de som har arbeid og de som ikke har det. Derfor er full sysselsetting et overordnet mål for regjeringen: Å bekjempe arbeidsledigheten er vår aller største utfordring.

Vi visste da vi måtte ta på oss ansvaret for å rette opp en skakkjørt økonomi etter den uansvarlige festen på 80-tallet, at dette ikke ble noen lett oppgave. Men nå ser vi lyspunkter: Vi har lyktes i å bringe prisstigning, renter og kostnader ned. Bankene, som lå nede for telling, er kommet på fote igjen. For første gang på flere år ser det nå ut til at sysselsettingen øker. Beholdningen av ledige stillinger øker og industrisysselsettingen som så lenge har vært for nedadgående, kryper nå oppover igjen. Det ser ut til at noe positivt er i ferd med å skje på arbeidsmarkedet.

Gjennom samarbeidet med fagbevegelsen om solidariske lønnsoppgjør har vi lyktes i å styre økonomien inn i et rett spor - uten å gå til angrep på velferdsordningene. Tvert om så har vi på denne måten fått rom for omfattende reformer. Reformen som står sentralt også i LO's handlingsprogram: Ikke

bare avtalefestet pensjon, men også en omfattende barnehage-utbygging og forlengelse av foreldrepermisjonen til ett år. Den hadde stått helt stille, på 18 uker, fra 1981 til 1986. Og vi skal gå videre, med muligheter for mer fleksibelt uttak av foreldrepermisjonen. Vi har styrket og fornyet utdanningen fra grunnskole til høyere utdanning. Vi har også satt kampen mot skatteunndragelser, kontraktørvirksomhet og svart arbeid høyt på dagsorden. Dette svekker grunnlaget for trygg sysselsetting og undergraver arbeidstakernes rettigheter.

Men: Jobben er selvsagt ikke gjort. I Regjeringen er vi akkurat like lite tilfreds med ledighetstallene som dere i fagbevegelsen er. Det som bekymrer oss aller mest er at ungdomsledigheten og andelen av langtidsledige øker.

Derfor må vi jobbe videre: Vi vil forsterke tiltakene her hjemme og vi vil fortsette arbeidet internasjonalt for å få landene rundt oss - som vår åpne og utadrettede økonomi er så avhengig av - til å sette kampen mot ledigheten øverst på dagsorden.

Kampen mot ledigheten må gjennomføres av den solidaritetslinjen arbeiderbevegelsen alltid har lagt til grunn: Vi som har arbeid og trygge inntekter må vise solidaritet med det mindretallet som ikke har.

I Arbeiderpartiets landsstyre varslet vi sist uke nye tiltak: Vi skal omfordele sterkere og vi skal vri en del av overføringene på statsbudsjettet bort fra passive overføringer og over til områder som både gir mer sysselsetting og mer velferd. De som har de sterkeste ryggene må bære den tyngste børa. Fagbevegelsen har - både gjennom inntektsoppgjøret og ellers - vist evne til å ta ansvar, til å vise solidaritet. Nå krever vi at de som har mest - toppene i samfunnet - viser det samme ansvar.

Den økonomiske snuoperasjon vi har vært gjennom, hadde vi ikke klart uten fagbevegelsens aktive medvirkning. Skal vi lykkes i det videre arbeid, er det helt avgjørende at fagbevegelsen

har trygghet for at byrdene fordeles rettferdig og at det sosiale sikkerhetsnettet ikke rakner. Et godt arbeidsmiljø, jobbtrygghet og trygghet for inntekt under sykdom og ledighet, er bærebjelker i det samfunnet vi har bygget opp og som vi bare sammen kan sikre og føre videre.

Da vil det nok være enkelte av de langtidsledige - spesielt de med forsørgeransvar - som kommer opp i en vanskelig økonomisk situasjon. Regjeringen har allerede satt i verk tiltak for å forbedre de langtidslediges økonomi, men vi vil ha med oss dette under den gjennomgangen av hele dagpengeordningen som nå er satt i gang.

I kampen for å verne velferden og bygge den videre ut har vi nå som før motkrefter:

I Stortinget nå i vår må vi igjen regne med angrep på sykkelønsordningen. Høyre har også varslet at de går imot statens bidrag til AFP-ordningen som var så viktig nå i mellomoppgjøret. Lovforslaget mot sosial dumping, som LO har lagt så stor vekt på som ledd i EØS-avtalen, vet vi fortsatt ikke om vi får støtte til i Stortinget. Høyre gikk imot utvidelse av omsorgspermisjonen og de kjører nå hardt på sitt siste privatiseringsframstøt: Kontantstøtte til småbarnsforeldrene, et tiltak som uansett hvordan en snur og vender på det, vil gå på bekostning av barnehageutbyggingen. Vi vet at kommer Høyre igjen inn i regjeringskontorene vil privatisering igjen komme opp på dagsorden: Helsevesen, utdanning, omsorg, samferdselsbedriftene - intet område vil være fredet.

Betydningen av en sterk og samlende fagbevegelse som tar helhetsansvar og som utøver solidaritet i praksis, blir altfor ofte sterkt undervurdert.

Arbeiderpartiets regjeringer har alltid blitt angrepet for å

ta for mye hensyn til fagbevegelsens interesser. Den kritikken overser det viktigste: At innflytelse og ansvar går hånd i hånd med samarbeid og samspill. Når vi i dag, til tross for en altfor høy ledighet, likevel har en gunstigere utvikling enn i nesten alle andre land, er årsaken at vi tok tak i problemene tidligere, og at vi tok tak i dem på en måte som la grunnlaget for bred oppslutning - nettopp gjennom fagbevegelsens medvirkning.

Men det aller viktigste: Når angrepene på det faglig-politiske samarbeidet kommer, så kommer de fra samfunnskrefter som har helt andre mål enn arbeiderbevegelsen og som ønsker å svekke sosialdemokratiet som den dominerende samfunnskraft.

For dem som mener det ikke er så stor forskjell mellom Arbeiderpartiet og Høyre, anbefaler jeg å lese Høyres ferske merknader til vårt langtidsprogram:

Det står mye om det meste i disse merknadene, men målet om full sysselsetting er ikke nevnt. Derimot får Regjeringen sviende kritikk for at vi er altfor aktive i kampen mot ledigheten: Arbeidsmarkedstiltakene er for omfattende. Statsbankene har en for dominerende rolle. De offentlige budsjettene er altfor store. Det satses altfor mye på offentlig arbeidsformidling - og den offentlige innsatsen i boligbyggingen er for høy. Slik kunne jeg fortsette - for Høyres svar er å overlate mer til markedskreftene.

I merknadene står det at "Høyre ønsker å sikre velferds-samfunnets idealer". Det høres jo fint ut, men hva består så denne sikringen i? Jo, at velferdsstaten er truet av seg selv fordi den er blitt altfor stor. Derfor sier Høyre at det beste vernet for velferdssamfunnet vårt, er at velferdsstaten bygges ned.

Jeg er ikke det minste i tvil om at denne kongressen vet å si klart ifra om en slik politikk. Men vi må ikke ta for gitt at

velgerne sier like klart ifra. Høyre har vunnet seire før, og de kan klare det igjen.

Det faglig-politiske samarbeidet er tuftet på at fagbevegelse og parti har felles mål og felles verdigrunnlag. Det er det som gjør det faglig-politiske samarbeidet til noe annet og mer enn den kontaktvirksomhet både Regjering, parti og fagbevegelse må ha til andre organisasjoner og andre partier. Vi har forskjellige roller å spille, men når det er uenighet tror jeg vi må holde hodet kaldt og hjertet varmt: Hele arbeiderbevegelsens historie er et lærestykke i det enkle faktum: Skal vi nå resultater - så må vi trekke sammen.

I trygg forvisning om at dere som har fått det viktige verv å være representanter på denne kongressen - vil føre videre de beste tradisjoner i fagbevegelsens lange historie, ønsker jeg - på vegne av de innenlandske gjestene - lykke til med en spennende og krevende uke.